

A követendő irány? - Marihuána legalizációs törekvések és azok hatásai Uruguayban és Argentínában

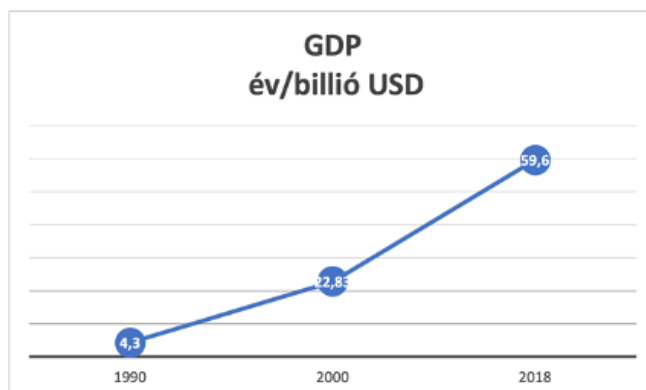
BARÁTH NOÉMI EMŐKE

Absztrakt: 2013. december 10-én Uruguayban legalizálták a marihuánafogyasztást, a termesztést és birtoklást – szigorú keretek között. Ezt a világon egyedülálló döntést járja körbe részletesen a tanulmány. Elemezzük, hogy milyen politikai és társadalmi berendezkedés tette lehetővé ezt a lépést, és ennek milyen hatása volt a bűnözési rátára, az egészségügyi ellátórendszerre, valamint a gazdaságra. Megvizsgáljuk, hogy a szomszédos Argentínában miként követik az uruguayi példát. A tanulmány végén a további elemzési lehetőségek jegyében felvillantunk néhány érvet a magyarországi mintakövetéssel kapcsolatban.

Kulcsszavak: legalizáció, marihuánafogyasztás, kábítószer-kereskedelem, Uruguay, Argentína

Szabadság 176.2 négyzetkilométeren

Uruguay egy fönixhez is hasonlítható, hiszen Latin-Amerika egyik legsikeresebb országa, az őt ért nehézségek leküzdése miatt. Számos megpróbáltatás sikeres teljesítése vezetett oda, hogy latin-amerikai Svájcnak is nevezik. A népesség Magyarország egyharmada, 3,45 millió fő. A lakosság közel 10%-a tartozik a szegénységi küszöbön élőkhez[1]. 2010-ben a szegénység kétszer ennyi embert érintett. A születéskor várható élettartam, 78 év[2].

1. ábra: Uruguay GDP alakulása (év, billió USD.) Forrás: databank

A bruttó hazai termék (GDP) [3] éves növekedése 1990-ben 0.3% volt, 2000-ben negatív irányt vett és -1.9%-ot rögzítettek, 2010-ben 7,8%, 2018-ban pedig 1,6 % (URL1).

Az ország mottója: Szabadság vagy halál (Libertad o Muerte) (URL2). Ezek mögött a számok mögött a számos hatás felfedezhető. Elsőként vizsgáljuk meg, hogy milyen társadalmi és gazdasági változások fedezhetők fel az ország múltjában.

A történelem, a múlt meghatározza a jelenünket, így az uruguayi történelem nagyvonalú áttekintése is hozzájárulhat ahhoz, hogy megértsük milyen társadalmi-, politikai- és gazdasági fordulatok vezettek a mostani értékrendhez. A kezdetek a XVII. századba nyúlnak vissza. A gyarmatosítás későn kezdődött el ezen a vidéken. A jó termőtalajjal rendelkező terület kedvezett a szarvasmarha tenyésztésnek, így ez indította el a terület benépesedését. A spanyolok és a portugálok territórium vitáinak következményeként 1726-ban spanyol katonai kikötő épült Montevideóban (idézi Szilágyi, Bács, 2019). A szarvasmarha állomány feldolgozásával alakították gazdasági tőkévé az állattenyésztést és a kedvező termőföldet. Egyre több brazil és argentin tímár, cserző és nyúzó érkezett erre a vidékre. 1810-ben Buenos Airesben forradalom tört ki, amit a montevideói nemesek nem támogattak, hiszen ők a spanyol monopólium által részesültek nagyobb haszonban. A hadba vonulás a kisbirtokos és a földbirtok nélküliek számára azonban nem volt kérdés. A La Platától (az Ezüst folyó torkolatvidéke) keletre létrejött a Föderális Liga. Csapataikat 1816-ban a portugálok leverték, így a „felkelés” nem volt sikeresnek mondható. Öt évvel később, 1821-ben Uruguay de iure a Portugál–Brazil Egyesült Királyság, majd három év múlva, 1825 augusztus 25-én kikiáltották Uruguay függetlenségét. 1830-ban életbe lépett Uruguay Keleti Köztársaság alkotmánya is, amely két éven keresztül készült. Érdekes, hogy a választójogot cenzushoz kötötték (Constitución de 1830 Sección II. Capítulo III. Artículo 11.), amely korlátozás a lakosság jelentős

részét magában foglalta: írástudatlanok, nők, rabszolgák, idénymunkások, sorkatonák, állam adósai, részegesek, csavargók, bűnelkövetők, fizetett szolgák nem szavazhattak. A XIX. század közepétől folyamatosak az ország területén a politikai beharcok, felkelések, amelyek az - amúgy is ingatag pilléreken álló- államot tovább gyengítették. 1903-ban a Színes Párt (Partido Colorado) nyerte meg a választásokat, fő politikai programjuk az államigazgatás és az egész állam modernizálása volt. A belpolitikai ellentétek továbbra sem csillapodtak, és a Fehér Párt (később Nemzet Párt – Partido Blanco, Partido Nacional) lázadást szított, amely az utolsó agrárlázadásként van számontartva. A „fehérek” győzelmével José Batlle y Ordóñez a modern uruguayi állam atyjává vált. Nézetei szerint az állam kell a fő munkaadó legyen, ami lehetővé teszi, hogy nagy létszámú, liberális beállítottságú, iskolázott réteg kerüljön az államigazgatásba. Ekkor választották el az államot és az egyházat. 1917-től a végrehajtó hatalmat egy testület gyakorolta, az egyszemélyi vezetés helyett. 1932-ben a nők is szavazati jogot kaptak, amely döntés után „Amerika Svájcaként” emlegették Uruguayt (Skindmore, 2010). Az ország midig a világháborúk győzteseként jött ki, hiszen a folyamatos hűskészítményeket szállított a szövetségeseknek és ez komoly gazdasági lendületet eredményezett. Az exportbevételeket a hazai ipar fejlesztésébe forgatták át és arra törekedtek, hogy az importot is csökkentsék. Az építőipari szektor nagy létszámú munkavállalónak tudott megélhetést biztosítani. Az állattenyésztés exportja ugyan jelentősnek számított, annak színvonala megrekedt a század eleji színvonalon (Alzugaray 2007). A profitmaximalizálás miatt az állattartást elkezdtek szomszédos országok bérbe vett területeire kihelyezni, ahol a munkaerő is kedvezőbb volt, ám annak színvonala is, amely érezte hatását és a korábban említett ipari fejlesztések is stagnálni kezdtek. 1950-ben már jelentős zuhanórepüléssel jellemezhető a gazdasági működés. A konzervatív „Fehér Párt” próbálta korrigálni a zavarokat, ám további nehézségekkel is szembe kellett nézniük, amelyek a Nemzetközi Valutaalapi javaslatokban jelentkeztek. A gazdasági „krízis” társadalmi feszültséget is generált, mivel a kormány 1968-ban befagyasztotta a béreket, hogy csökkentse a költségvetési hiányt. Az állampolgárok utcára vonultak. A Nemzeti Munkás Egyesülés (Convención Nacional de Trabajadores, röviden: CNT), mint a legnagyobb szakszervezet és az egyetemi hallgatói szervezetekkel közösen élére álltak ennek a tömeges megmozdulásoknak. Mint egy mellékággként ekkor jött létre a Tupamaros (MLN) néven elhíresült gerillaszervezet. Ebben a megoldásért kiáltó válságos helyzetben 1971-ben megalakították a baloldalinak mondható Széles Front (Frente Amplio) koalíciót, aminek az élére Líber Seregn nyugállományú tábornokot nevezték ki, akit politikai nézetei miatt többször bebörtönöztek 1973-1984 közötti időszakban (Israel, 2016). Az elnökválasztást végül Színes Pártot képviselő Juan María Bordaberry nyerte meg. Fő lépésként a parlament megszavazta a „belső háború törvényt”, amely totális hadviselést tett lehetővé a gerillák ellen. Ezt követően az elnök a Fegyveres

Erőssel szövetkezve puccsot hajtott végre és feloszlatta a parlamentet, civil-katona típusú diktatúrát vezetett be, törvényen kívül helyezte a baloldali pártokat, szakszervezeteket és az alkotmányos garanciákat. Egy sötét korszak vette kezdetét, ahol mindennaposak voltak az ellenzékiek bebörtönzései és a kínzások. Tilos volt bárminemű politikai tevékenységet végezni. A diktatúra időszakában a nemzeti vagyon transznacionális vállaltok érdekeltségébe került (idézi Bacsó, Prieto, 2013). A reálbérek több mint felére csökkentek és az ország adóssága is ötmilliárd dollár volt, amely a saját gazdasági mutatóit nézve nem nevezhető elhanyagolható összegnek. 1980-ban az ország vezetése szerette volna intézményesíteni az autoriter rezsimit, és népszavazást írt ki. 1,3 millió szavazóból 552 ezer fogadta volna el a diktatúrát (42,51%), a többiek ellene vagy érvénytelenül voksoltak (URL3), ám a változás lassan vette kezdetét. 1983-ban megalakult a Dolgozók Szakszervezetközi Plénuma (Plenario Intersindical de Trabajadores, röviden: PIT), akik a megmozdulások élére álltak és elérték, hogy választások legyenek 1984-ben. A Színes Párt jelöltje nyerte el az elnöki pozíciót és elkezdte a diktatúra által okozott társadalmi, gazdasági, politikai és morális károk helyreállítását. A politikai foglyok amnesztiával szabadultak, visszaállította az alkotmányos garanciákat, a szabadságjogok ismét gyakorolhatóak voltak. A diktatúra időszakában történt visszaélések kivizsgálására bizottságot állítottak fel és számos felelőst állítottak polgári bíróság elé. 1989-ben a gazdasági hanyatlás lassítása miatt a kormány titkos megállapodást kötött a Világbankkal a felhalmozott adósság visszatörtlesztéséről (Alzugaray, im 1991-ben a Nemzeti (Fehér) Párt vezette az országot, aki folytatta elődje munkáját és tovább emelte az adókat és az állami cégeket privatizálása sem állt le. A politikai berendezkedés azonban lehetővé tette, hogy a népet érintő jelentős kérdésekben népszavazást lehessen kiírni. Így történt a privatizáció törvény referendumos „megvitatása”, amely eredményeként hatályon kívül helyezték az említett jogszabályt. Az újabb politikai ciklusváltással 1994-ben ismét bizalmat szavaztak a Színes Párt korábbi elnökének, aki talpra állította az országot tíz évvel korábban. A pártok támogatottsága nagyon szoros volt (mindhárom jelentős párt közel 30-30%-os szavazótáborral tudhatott magáénak) a „színes” kormányzás alatt. Az ellenzéki Encuentro Progresista szervezet is szeretett volna szerepet vállalni az ország vezetésében, mint „új politikai szereplő”. Az 1999-es elnökválasztás során olyan komoly ellenfélnek tűnt, hogy a két örök rivális Színes és Nemzeti/Fehér Párt szövetségre léptek egymással. Az összefogás meghozta a várt eredményt, az új koalíció jelöltje: Jorge Batlle lett, aki a szavazatok 52%-val megnyerte a választást (URL4).

2002-ben komoly gazdasági válság kezdett kialakulni az országban, amely a hosszú évekre visszanyúló gazdaságteljesítmény-romlásnak volt köszönhető, valamint a környező exportpiacok felvevőképességének a gyengülése. Az emberek ismét utcára vonultak, hogy nemtetszésüket kifejezzék. A hatás nem maradt el (ugyan nem biztos, hogy ennek a tiltakozások eredményeként), mivel a kormány újabb hitelhez folyamodott a Nemzetközi

Valutalaphoz, hogy a recessziót maga mögött tudja. A hitel feltételeként vállalta az ország vezetése, hogy két éven belül, 2004-re a pénzügyi egyensúlyt helyreállítja. A Valutaalap támogatta a kormányt a privatizálási törekvéseiben, amely az energetikai szektort, az olajfeldolgozást és távközlést és vasúti közlekedést is érintette (Alzugary, im). Mindez nem volt elég ahhoz, hogy az államcsőd szele ne érintse meg az országot. Az argentin válság hatására az argentin betétulajdonosok elkezdtek az uruguayi befektetéseikből kivonni a tőkéjüket, amely főleg a banki szolgáltatásokat ölelte fel. A gazdasági krízis károkozásának csökkentésére az Egyesült Államokhoz folyamodott kölcsönért az uruguayi vezetés. Ezzel lehetőség nyílt a banki rendszer átstrukturálására és a gazdasági mutatók kontroll alatt tartására. A választott stratégia sikeresnek bizonyult és a válságot megfékeztek. A társadalmi változások a gazdasági nehézségek eredményeként szintént fontosak. A kivándorlás növekedett, a GDP stagnált, az életminőség romlása széleskörűen hatott az állampolgárok mindennapjaira. A „svájci” pompa tovaszállt, sérülékennyé és óvatossá tette a gazdaságot, amely ki volt szolgáltatva az export miatt a környező országoknak (Argentínának, Brazíliának).

A belpolitikai változások 2004-es elnökválasztáskor is éreztették hatásukat, az Encuentro Progresista – Frente Amplio – Nueva Mayoría hármas szövetségnek szavazott bizalmat a választók több mint fele (50,45%, a Színes párt csupán 10%-os támogatottságot ért el). Az ország vezetője, a történelem során először, egy baloldali elnökjelölt lett (Dömény, 2007). A megalakuló kormány mezőgazdasági minisztere Jose Mujica volt. A szükséghelyzet megoldására Szociális Válságtervet dolgoztatott ki (Plano de Emergência Social, 2005), hogy az egészségügyi, szociális, oktatási deprivációban élők helyzete két éven belül javuljon. 2010-ben a stafétabotot José Mujica vette át. Tanulmányunk szempontjából érdemes a baloldal új elnökét jobban megismerni.

A gerillaszervezetből az ország élére

A hatvanas években a Nemzeti Felszabadítási Front – Tupamaros csoport baloldali, marxista, városi gerillaszervezetként jött létre. A Tupamaros név utalás a IXVIII. századi latin-amerikai függetlenségi harcok egyik kiemelkedő vezetőjére, José Gabriel Condorcanquí Tupac Amarúra volt. Számos bűncselekmény elkövetése köthető hozzájuk: bankrablásokat, emberrablásokat, politikai gyilkosságok. Az nyolcvanas évektől kezdve profilt váltottak és politikai téren folytatták tevékenységüket. Részesei az Uruguayt több perióduson keresztül kormányzó Frente Amplio pártszövetségnek, amelynek jelöltje, Tabaré Vázquez személyében először 2004-ben nyerte el az elnöki posztot. Az elnöki székben követte őt José Mujica, a Tupamaros egyik kiemelkedő vezetője (URL5). Mujica több mint 14 évet töltött 1973 és 1985 közötti

időszakban a katonai diktatúra börtöneiben. Az akkori rezsim túszként tartotta fogva nyolc másik társával közösen. Azzal fenyegették meg, hogy ha megint elszaporodnak a gerillaakciók - bankrablások, emberrablások, amelynek zsákmányát általában a szegények között osztották szét -, akkor végeznek velük (URL6). 2010-ben előlépett elnökjelöltként, majd bizalmat szavaztak neki a választások során. Nagyon kedvelte az uruguayi nép, mivel lemondott a politikai pozícióval járó magas juttatásokról, az elnöki rezidenciát eladta és helyette egy viskóban élt. Nem szerette a pazarlást és ezt beemelte a politikai diskurzusaiba is. Ebben rejlik a marihuánalegalizálási törekvés is. Állami monopóliummá tette a könnyűdrog termelést és terjesztést, ezzel növelve a gazdasági bevételeket, tisztítva a fekete-piaci drogkereskedelmet.

A marihuánalegalizálás Szent Grálja- Az 19.172. számú törvény

2012-ben az elnöki ciklus közepén Uruguay kormánya nyitott volt elfogadni, hogy a kannabiszt legalizálni kívánják (URL7), a bűncselekmények visszaszorítása és az egészségügyi kockázatok végett. Érvelésük szerint a törvény által csökkenni fog a kábítószer-kereskedelem profitja a szervezett bűnözők körében, és az ezzel járó erőszak, valamint az ezzel összefüggő társadalmi problémák.

Az uruguayi szenátus 2013-ban 16-13 arányban szavazta meg a legalizálásról szóló törvénytervezetet, amelyről korábban népszavazás is volt. Ebből is látható, hogy a legalizálást támogatók és az ellenzők tábora közötti különbség nem tolódik el egyik irányban sem jelentősen. Karácsonyi ajándéknak is tekinthetik a fogyasztók, hogy az elnök december 23-án aláírta a törvényt. Az Uruguayi Nemzeti Kábítószerügyi Tanács titkára, Julio Calzada álláspontja szerint a kormány felelős a termelési folyamatok szabályozásáért. A szabályozás 2014. májusban lépett volna hatályba, ám nehézségekbe ütközött. A hátráltató tényezők közé sorolják a politikai ellenzék által szervezett tüntetéseket, az adminisztrációs platform lassú kialakítását. A bürokrácia lassította, hogy megvalósuljon a sokak által várva várt legális fű fogyasztás (URL8). A jogszabály értelmében minden 18 év feletti uruguayi állampolgárnak regisztrálnia kell az állam által létrehozott rendszerben és ezáltal jogosult lesz éves szinten 40 gramm marihuána „rekreációs célú” vásárlásra. Természetesen a szabályozás részletesen kitér arra, hogy milyen keretek között hol és miként vásárolható a fű. Továbbá megengedi, hogy személyenként hat növényt tartson a regisztrált személy, de azt csak saját használatra tarthatja (maximum 480 grammot „szüretelhet”), kereskedelmet nem folytathat. Marihuána termelői klubok működése során pedig legfeljebb 99 kannabisznövény termesztését engedélyezték. Létrehozták az Instituto de Regulación y Control del Cannabis (röviden: IRCCA), amely a „kannabisz szabályozó intézet” funkcióját látja el. 2015-ben 2743 regisztrált személyi

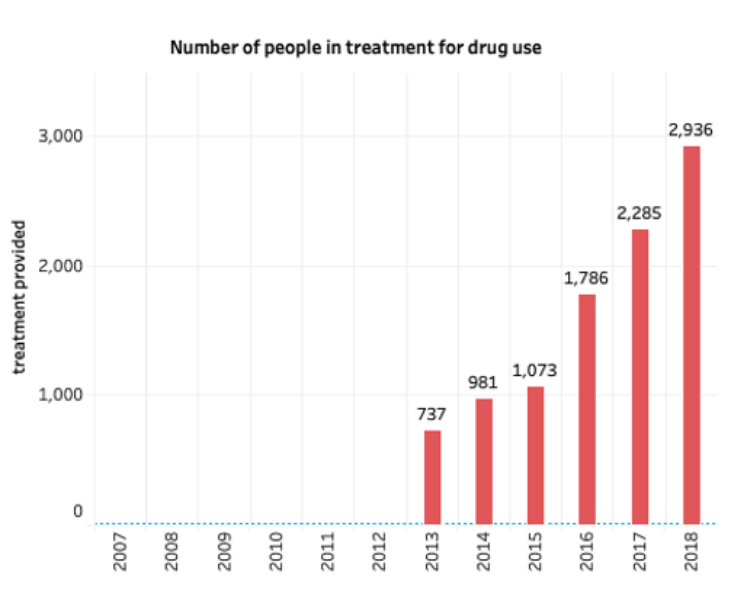
termelő volt (URL9), 2017 óta pedig gyógyszertárak is árusíthatják a kannabiszt. 2018-ban 16 gyógyszertár kapott engedélyt arra, hogy kannabisz-terjesztő legyen és csak a regisztrált fogyasztóknak adhatott el. A termékínalat monokróm, lehet választani Alfa1 és Béta1 között, mindkettő alacsony THC-tartalommal rendelkezik. A vásárlás során ujjlenyomatolvasással kell a személyazonosságot hitelesíteni. Ez nem kis terhet ró a kereskedelmi egységre, vagyis a patikára.

Zöld-hatás

A legalizálással a bűnelkövetési ráta csökkenését várta a kormány. Ennek a tettenérése a statisztikával ragadható meg látványosan.

A lefoglalások alkalmával a legalizáció ellenére közel 2500 gramm marihuánát foglaltak le (URL10) 2018-ban, ez 23% növekedés az előző évhez képest. Ez a szám a törvény hatályba lépésnek évében az alábbiak szerint alakult: 2014-ben 1500 Kg, 2015-ben 2600 Kg, 2016-ban több mint 4300 kg, 2017-ben 1900 kg-nál is több volt a lefoglalt marihuána mennyiség. Ebből az látható, hogy az illegális kereskedelem nem tűnt el, csupán átalakult, de a hatóságokat nem hagyta munka nélkül.

A szervezett-bűnözés kasszájából a legalizálással jelentős összeget vettek így el, de a kokain-ínalat is ott van a vezető bűnügyi adatok között (URL11). A kábítószer-használók rehabilitációs kezeléseken való részvételre 12%-ban a marihuána-használókat, 86,9%-ban kokain-fogyasztókat regisztráltak. Ebből is látható, hogy a legalizálással másik típusú kábítószerhasználók jelentek meg az ellátásban, a hangsúly eltolódott 2018-ban. A szerhasználattal összefüggő halálozási okok között 2011-ben 216 főt, 2014-ben 11 főt, míg 2015-ben és 2016-ban 264 személyt regisztráltak. A kábítószer-használattal összefüggésben kezelt személyek számának folyamatos növekedése figyelhető meg az alábbi ábrán. A legalizációt követő évben a kezelésben résztvevők számában kis mértékű növekedést láthatunk, ám a harmadik évben, 2016-ban, közel 60%-os növekedés tapasztalható a 2013-as évhez képest, majd ez a segítségre szorulóok száma tovább növekedett és ez a tendencia nem állt meg 2018-ban sem. Fontos szem előtt tartani, hogy amikor egy személy drogrehabilitációs kezelésen vesz részt, akkor egy olyan szerhasználói életút van már mögötte, ami hozzájárult ahhoz a belátásához, hogy professzionális segítséget kérjen. A számok mögött látni kell, hogy legalább ennyi család is érintett a "szerhasználatban", mivel valamennyi kezelt személy mögött valamilyen családi kötelék is található.

2. ábra Kábítószer-használók kezelésének alakulása. Forrás: dataunodc

A fogyasztók száma növekedett, így ennek hatása az ellátórendszer rehabilitációs részlegén is érezteti hatását. Lehet, hogy szabad keze van a fű fogyasztójának, de amennyiben kialakult a függősége, a szabad hozzáféréssel nem ösztönözzük a „teljesebb” élet felé. Továbbá, a lehetséges magyarázatok közé sorolható az is, hogy amennyiben a fogyasztás már nem büntethető, bátrabban kérnek segítséget a szerhasználók, ami egy nagy kapacitással rendelkező ellátórendszert igényel.

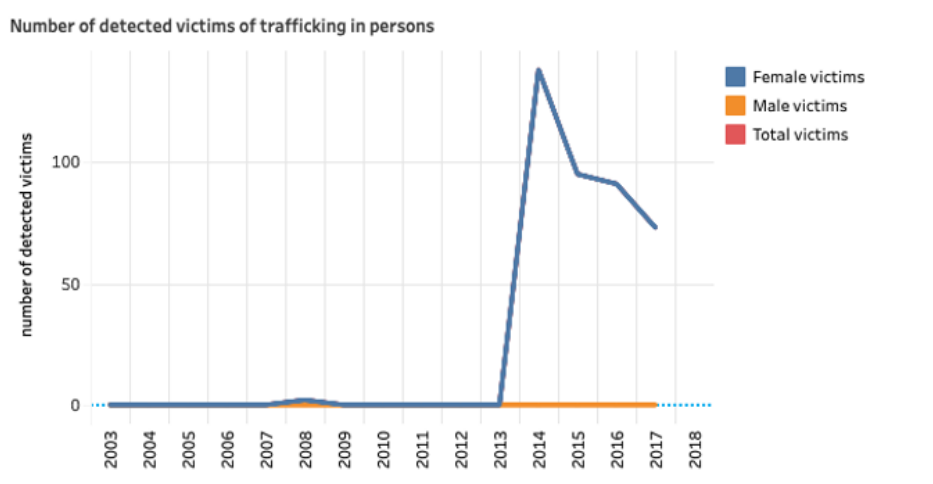
A bűnözési ráták vizsgálata nem maradhat el a gyilkosságok számának vizsgálata nélkül.

3. ábra Emberölések. Forrás: dataunodc

Látható, hogy az 100.000 főre jutó emberölések száma 2015-ben érte el a 8%-os csúcs átlagot, ami a legalizálást követő évben tetőzött, majd jelentéktelen csökkenést követően ismét sosem látott növekedést figyelhetünk meg. Az erőszakos bűnelkövetési ráta nem túl kedvező.

Az emberkereskedelem is virágzásnak indult 2014-től, hiszen a szervezett-bűnözés alkalmazkodott a kialakult helyzethez és bevételeit sajátosan egészítette ki, ez pedig jelentős társadalmi károkat tud okozni.

4. ábra Emberkereskedelem áldozatai. Forrás: dataunodc

A rablások, lopások száma is növekedett. Egyáltalán nem váltotta be a várt hatást a legalizálás, mivel a bűnelkövetés nem, hogy csökkent, hanem megállíthatatlanul növekszik. Ez szintén jelentős terhet ró a nyomozóhatóságra.

Bűncselekmény/ év	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rablás	13 829	15 033	15 414	16 718	28 577	21 378	20 378	19 445
Lopás	95 269	97 573	96 827	97 465	101 683	109 334	114 985	115 593

5. ábra Rablás és lopás bűncselekmények alakulása. Forrás: dataunodc (saját szerkesztés)

A gazdasági fellendülés egyik oka lehet a mezőgazdasági marihuána termelés. Uruguayban - valóban- hatalmas területeken lehet marihuánaültetvényen gazdálkodni. Ezeknek a mezőgazdasági cégeknek engedélyük van, hogy a növények 1%-nál több vagy kevesebb THC tartalommal is rendelkezzenek (pl. CPLant cég) (URL12). Így lehetséges, hogy exportálni is tudják őket, főleg Svájcba, ahol hasonlóan nyitottság jellemzi a drogpolitikai szcénát.

Argentína, Uruguay nyomában

Akik követni szeretnék - egy argentin kutatási jelentés összegzése

A társadalmi, gazdasági és politikai berendezkedés hasonlósága végett a szomszédos argentinok is üdvöznék az uruguayihoz hasonló drog-szabályozást. Ennek érdekében folyamatos kutatásokat végeznek, hogy minél jobban megismerjék a fogyasztással kapcsolatos attitűdöket.

Lezárult egy nagy kutatás (EPC), amely felmérés egy hónapig volt elérhető az interneten. Az Argentin Kannabiszkultúra Tanulmányok Központjának (Cecca) projektjének része volt, amelyben a Quilmes Nemzeti Egyetem (UNQ) történelem szaka is részt vett. Emiliano Flores a kutatás vezetője úgy összegezte a tapasztalatokat, hogy a vártál is magasabb volt a részvételi arány, hiszen 64 646 válaszadó töltötte ki az online kérdőívet. Kiemeli, hogy a kutatás nem tekinthető reprezentatívnak, bizonyos korcsoportok és területi régiók felülreprezentáltak, de a mintanagyság miatt reprezentatívnak tekintik. Ez módszertanilag aggályos! Lássuk a számokat: összesen 24 tartományból érkeztek a válaszok, amely a kutatók szerint arra enged következtetni, hogy a kannabiszt használók köre országszerte elterjedt. A minta 16 és 92 év közöttieket tartalmaz. Kiemelik, hogy az idősebb korosztálynak a jelenléte kivételes, hiszen nem nagyon szoktak ilyen felmérésekben részt venni, technikai vagy egyéb akadályozottságuk miatt. 65 000 fős populáció áll rendelkezésükre és 57 változót tartalmazó adatbázist fognak elemezni. Megvizsgálják a kannabiszt használó személyek „problémáit”, kezdve azoktól, akiknek jogi „nézetelérések” voltak, egészen azokig, akiknél problémás felhasználást azonosítottak. A kutató szerint: „Ma, azzal a kevés adattal, amit feldolgoztunk, tudjuk, hogy ez egy olyan jelenség, amely minden korosztályt magába foglal. Erősen terjed az egész országban, és sokkal változatosabb, mint azt eleve elképzeljük”.

A kutatásról részletesen

A fenti kutatási weboldalon a kérdőív már nem érhető el, csupán a leírása. Az első nemzeti felmérés a kannabiszt használókról Argentínában a Kannabiszkultúra Tanulmányok Központjának (Cecca) interdiszciplináris kutatási projektje volt, a Quilmes Nemzeti Egyetem társadalomtudományi alapszakának és a THC Magazinnak a közreműködésében valósult meg. A cél az argentinai kannabiszhasználat szokásainak, motivációinak, igényeinek és fajtáinak megismerése, valamint a felhasználók főbb problémáinak azonosítása. Állításuk szerint: „Így

felépíthető hazánkban a kannabisz-használók univerzumának térképe, hogy empirikus adatok alapján elősegítse a minőségi vitákat és a közpolitikákat.”

A kérdőívet egy interdiszciplináris csoport készítette, és 4 hétig volt elérhető, csak online formában. A kitöltés becsült ideje 10 perc volt.

Az El Ciudadanóval folytatott párbeszéd során Luis Osler, a Cecca elnöke kifejtette: „A legteljesebb térképet akartuk a szerhasználatról. Az egyetlen statisztika a kriminalizációról szól (azokat tartalmazza, akiket a rendőrség fogyasztás miatt tartóztatott le). Adatok nélkül nem beszélhetünk a szabályozásról, mert a mítoszok legyőzik a valóságot”. Az ügyvéd szerint az információ nemcsak a jövőbeni média- és jogalkotási vitákban szolgál segítségül, hanem az állam számára is fontos lesz a közegészségügyi politika kialakításában, valamint az üzemek irányításában is (hogyan kell előállítani és forgalmazni).

Sedronar által 2017-ben készített és közzétett kérdőívet is érdemes megemlíteni. Bár nem kizárólag a kannabiszról szólt, 20 658 fő töltötte ki, 12 és 65 év közötti résztvevőket ért el Argentína 24 kerületéből. Az adatok elemzése során azt találták, hogy a leggyakrabban használt kábítószeresek továbbra is az alkohol és a dohány, de észrevették, hogy a kiskorúak körében nő az egyéb illegálisan értékesített kábítószeresek, például a kokain vagy az ecstasy fogyasztása. Flores szerint „Korábban egyértelműbb volt a felhasználók profilja - társítva a fiatalokkal, sőt, a zenei kultúrával is -, de manapság a valóság sokkal változatosabb.” A Cecca, az UNQ és a THC felmérése egy nappal azelőtt jelent meg, hogy a kormány közzétette a gyógyszerhasználati törvény új szabályozását.

Cecca egyike azon több mint 40 civil szervezetnek, amelyek 2019 szeptemberében 5 megállapodási pontot fektettek le a legális kannabisz szabályozásáról. Az elképzelés az, hogy a jogalkotás előtt folytassanak vitát az egyesületek, intézmények és egyéb érintett szervezetek (URL13).

A 883/20 rendelet argentin rendelet

A törvényt 2020 november 12-én fogadták el (URL14). A Kongresszusban van egy olyan projekt, amely átfogó rendeletet dolgoz ki arra, hogy véglegesen eltávolítsa a kannabiszt a tiltott anyagok listájáról. A kormány nem csak a növényt kívánja eltávolítani a 23 737 drogtörvény tiltott kábítószer-listájáról, és így legalizálni. Jóváhagyás esetén a kannabisz-klubokat is engedélyezhetnék, és amnesztiát kapnának azok a fogvatartottak, akik jelenleg marihuána-termesztés miatt büntetésüket töltik. A 883/20 rendelet révén jóváhagyták a 27 350 számú törvény új szabályozását, amely szabályozza a kannabisz növény és származékainak

fájdalomcsillapító gyógyászati, terápiás és/vagy palliatív alkalmazásának orvosi és tudományos kutatásait.

A CONICET számos kutatója vett részt 2019 óta különböző üléseken a Tanács Kannabisz- és Gyógyszerhasználati Hálózata (RACME) keretében, amelyeken kiemelték a jogszabályok változásának szükségességét, és aktívan dolgoztunk az új rendeleten, amelynek célja a tudományos kutatás elősegítése és lehetővé tétele, valamint a gyógyszeres kannabisz termesztésének, használatának és előállításának dekriminalizálása. „Nagyon örülünk ennek a rendeletnek, amely garantálja a gyógyszeres kannabiszhoz való hozzáférést. Ez egy nagyon fontos politikai döntés, amelyet köszöntünk és megköszönjük a harcot kísérő képviselőknek, valamint a felhasználóknak és az édesanyáknak, akik ennek a harcnak a főszereplői, valamint a CONICET tagjainak, akik összefogták ennek javaslatait. Szabályozás, miszerint a végrehajtó hatalomra emelték őket.” - mondta Twitter-fiókjában Carolina Gaillard, aki a törvény 2017-es megalkotásakor a Helyettesek Egészségügyi Bizottságának elnöke volt.

Összegzés

A tanulmány körbejárta a világ első olyan országának a történelmét, gazdasági- és bűnözési statisztikáit, amelyek lehetővé tették az uruguayi felnőtt állampolgárok számára a rekreáció- és gyógyászati célú kannabisz használatot. Láthattuk, hogy a legalizációs törekvés mögött a gazdaság fehérítése mellett, a bűnözés csökkentése is cél volt. A marihuána fogyasztás keretek közé van szorítva, de legális és nyomon követhető az állami adatbázisban. Kijelölt gyógyszertárakban hozzáférhető, ám ott is csak készpénzzel lehet fizetni érte. A rehabilitációs lehetőségek megteremtése, az iskolai felvilágosító tevékenység, az ártalomcsökkentési programok és a termelést felügyelő állami apparátus azonban ki kellett alakuljon, ez pedig a költségvetésben jelentős részét igénybe veheti. Az állam bevételei ugyan növekedtek, de ennek számos hátulütője is lehet (növekvő kábítószer-kereskedelem, bűnözési ráta átstrukturálódása).

Felmerülhet a kérdés, hogy mi, magyarok miért nem követjük ezt a remek gazdasági modellt? Szem előtt kell tartani, hogy azt leszámítva, hogy Uruguay és Magyarország is egy-egy kontinens önálló országa, történelme, hagyományai és kulturális szokásai is eltérőek. Nem lehet lemásolni a latin-amerikai Svájc legalizációs törvényét, nem azért mert, Európának van saját Svájca, hanem mert a magyar társadalom eltérő szociokulturális és politikai értékekkel rendelkezik. Látnunk kell, hogy a marihuána legalizációs törekvés akár Argentínában, az uruguayi minta másolása esetén sem olyan egyszerű. Amennyiben hazánkban megvalósul a legalizáció, saját stratégia mentén kell a szabályozást kialakítani. A jövőbeli elemzések témájaként az uruguayi modell magyarokra vonatkoztatható elemi érdekese lehet megvizsgálni, mint például az iskolai felvilágosító tevékenység és az egészségügyi, -és nyomozóhatósági rendszer drogpolitikai szempontjainak fejlesztése, a legalizáció árnyoldalainak szem előtt tartásával.

Irodalomjegyzék

Alzugaray, Gustavo coord. (2007): Guía del Mundo 2007. Montevideo, Instituto del Tercer Mundo.

Bács Zoltán György – Hegedűs Barbara – Racs Marianna Katalin – Soltész Béla – Szente-Varga Mónika (2019) Dél-Amerika a 21. században – társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusok. Campus Dialog, Budapest, 149.

Dömény Zsuzsanna (2007): Uruguay 33 év múltán. In Dömény Zsuzsanna: Latin-Amerika balra át!? Buda-pest, MTA. 63–70.

Israel, Sergio – Conteris, Valeria (2016): El General: biografía de Líber Seregni. Montevideo, GrupoPlaneta.

Skidmore, Thomas – Smith, Peter – Green, James (2010): Modern Latin America. New York – Oxford, OUP. 382.

Szilágyi Ágnes Judit (2009): A spanyol gyarmatbirodalom. In Poór János szerk.: A kora újkor története. Budapest, Osiris. 399.

Prieto, Andrés (2013): Pragmática y liberal. La Diaria, 2013. 06. 27. Forrás:
<https://ladiaria.com.uy/articulo/2013/6/pragmatica-y-liberal/>

Internetes hivatkozások

URL1:https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=URY

URL 2: <https://www.globalblue.com/destinations/uruguay/10-fun-facts-about-uruguay>

URL3: www.uruguayeduca.edu.uy/efemerides/1327

URL4: www.elmundo.es/elmundo/1999/noviembre/29/internacional/uruguay.html

URL5: www.trackingterrorism.org

URL6:<https://www.origo.hu/nagyvilag/20130527-jose-pepe-mujica-uruguayi-elnokeporeja.html>

URL7: <https://legislativo.parlamento.gub.uy/temporales/leytemp9846501.htm>

URL8: <https://www.vox.com/2014/8/5/5971441/marijuana-legalization-facts-uruguay>

URL9: https://hu.qaz.wiki/wiki/Cannabis_in_Uruguay

URL10: <https://dataunodc.un.org/data/drugs/Seizures%20trend>

URL11: <https://dataunodc.un.org/content/Country-profile?country=Uruguay>

URL12: <https://revistathc.com/2020/08/21/como-se-hizo-la-primera-exportacion-de-cannabis-uruguayo-a-europa/>

URL13: <https://www.elciudadanoweb.com/discutamos-cannabis-con-datos-lanzaron-encuesta-de-como-es-usado-en-argentina/>

URL14: <https://www.conicet.gov.ar/se-aprobo-la-nueva-reglamentacion-de-la-ley-de-cannabis-medicinal/>

^[1] Hazánkban ez az arány az uruguayi érték kétszerese.

https://www.ksh.hu/docs/hun/eurostat_tablak/tabl/t2020_50.html

^[2] Magyarországon 75,94 év a születéskor várható élettartam.

(https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_wdsd001b.html) , Svájcban 83 év.

(https://www.ksh.hu/docs/hun/eurostat_tablak/tabl/tps00025.html)

^[3] Magyarország GDP-je (billió USD): 1990-ben 49,073 2000-ben 47,21, 2018-ben 160,419 billió USD.
(forrása: Worldbank)